

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ*

THE FACTORS AFFECTING JOB PERFORMANCE OF THE OFFICE OF
THE NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION PERSONNEL
REGARDING THE ELDERLY'S WELL-BEING PROMOTION

กนกวรรณ วิลาวลัย, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

Kanokwan Vilawan, Kiettisak Suklueang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Semaoh.3@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ศึกษา 1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร และ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ รูปแบบการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่บุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 233 คน จากจำนวนประชากร 558 คน เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติคือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ 1) ปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพบว่า ทักษะคิดต่อการทำงาน โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน ลักษณะงานที่รับผิดชอบ และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานสามารถร่วมกันทำนาย ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 81.50 2) ปัจจัยการปฏิบัติงานตามหลักอริยาบท 4 พบว่า ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 95.10

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ; การปฏิบัติงานของบุคลากร; การส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ

Abstract

Objectives of this research article were: 1. Study the general conditions of job performance efficiency, 2. To study factors affecting the personnel's job performance efficiency of the Office of Non-formal and Informal Education regarding elderly's well-being promotion. Methodology was the quantitative research collected data from 233 samples, derived from 558 people who were personnel of non-formal and informal education with questionnaires that had reliability value at 0.98 and analyzed data by statistics of frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple regression.

Findings were as follows: 1. Study the general conditions of job performance, were at high level, 2. Factors affecting the personnel's job performance efficiency of the Office of Non-formal and Informal Education were: 1) the factors that supported the job performance were working attitude, opportunity for advancement, work responsibility and relations with working teams, together could predict the work performance efficiency at 81.50 percent. 2) Factors affecting the work performance according to *Itthipada 4; Chanta, Viriya, Jitta, and Vimamsa*, together could predict the personnel's work performance efficiency at 95.10 percent.

Keywords: Factors affecting Efficiency; Personnel job Performance; Elderly's Health Care Promotion

บทนำ

ระบบสาธารณสุขในประเทศไทยได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้จำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ภาครัฐตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นเรื่องสำคัญ จึงได้กำหนดมาตรการเตรียมการรองรับการดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมสังคมไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ให้เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550 – 2554 และมีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 – 2564) เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับระบบการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ (กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563)

หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) มีหลักการสำคัญ คือ ยึด “คนเป็นจุดศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนกทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ ซึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ได้คาดการณ์

ไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยที่สัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.80 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในขณะที่จำนวนประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 เป็นต้นมา ในปี พ.ศ.2559 มีประชากรไทยทั้งหมด 65.3 ล้านคน มีสัดส่วนผู้สูงอายุ ร้อยละ 16.9 ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2564 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมดรวม 66,171,439 คน และมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป 12,241,542 คน คิดเป็นร้อยละ 18.49% (ราชกิจจานุเบกษา, 2565)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) กระทรวงศึกษาธิการ มีพันธกิจ 5 พันธกิจ 1 ใน 5 พันธกิจ นั้นคือ การจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับการศึกษาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมกับทุกช่วงวัย พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคมและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต บุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปฏิบัติหน้าที่บูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนครอบคลุมในทุกพื้นที่ของประเทศไทย ให้ความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษา มุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุที่ยังช่วยเหลือตนเองได้ สามารถพัฒนาตนเองอย่างมีความสุขด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม สอดคล้อง บริบทสังคม ความเป็นอยู่ มีความรู้ที่จะป้องกันตนเองจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) อันเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตและเกิดภาวะสมองเสื่อม ทั้งนี้ บุคลากรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้รับการพัฒนาวิชาการกิจกรรมการใช้เทคโนโลยีต่อยอดกับทุนเดิมที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในพื้นที่มีอยู่ทั้งในด้านการเข้าถึงประชาชน ความไว้วางใจ ความชำนาญในการจัดกิจกรรมของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีความหลากหลาย จากคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดีมหาวิทยาลัยมหิดล มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน สมาคมผู้ดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อม โดยนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการในทุกขั้นตอนของการอบรมพัฒนาบุคลากรด้วยรูปแบบออนไลน์ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2564)

กล่าวโดยสรุปโดยรวมว่า การที่ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่เป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในระยะเวลาอันใกล้ มีผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสภาวะวิกฤตจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 จำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ประชาชนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเป้าหมายพิเศษจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้คงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ บุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและชุมชน จึงสมควรได้รับการพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุก่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) รายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่รับการอบรมหลักสูตรผู้เข้าอบรมหลักสูตรการจัดกิจกรรม กศน. ป้องกันภาวะซึมเศร้า คงสมรรถนะทางกาย จิต และสมองของผู้สูงอายุ จำนวนทั้งหมด 558 คน กำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) จากสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน 233 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายในการเลือกตัวอย่าง

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนประกอบด้วย

- 1) แบบสอบถามด้านความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ
- 2) แบบสอบถามด้านหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ และ 3) แบบสอบถามสภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ มีดัชนีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - coefficient) เท่ากับ 0.980

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยผ่านระบบ Google Form ผลการตอบกลับและตรวจสอบได้ข้อมูลครบ 100% และใช้เวลาในการดำเนินการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระยะเวลา 4 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(n=233)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ประสิทธิภาพด้านความรู้ ความสามารถ	3.92	0.67	มาก
2. ประสิทธิภาพด้านทักษะวิชาชีพ	3.85	0.67	มาก
3. ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการที่ดี	3.87	0.67	มาก
4. ประสิทธิภาพด้านการนำพุทธบูรณาการมาใช้	3.83	0.67	มาก
ภาพรวม	3.87	0.65	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ประสิทธิภาพด้านความรู้ ความสามารถ ($\bar{X} = 3.92$, S.D.= 0.67) ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการที่ดี ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.67) ประสิทธิภาพด้านทักษะวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.67) และประสิทธิภาพด้านการนำพุทธบูรณาการมาใช้ ($\bar{X} = 3.83$, S.D.= 0.67) ตามลำดับ

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ โดยจำแนกปัจจัยออกเป็นสองปัจจัยหลักประกอบด้วย 1) ปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร และ 2) ปัจจัยการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ อย่างน้อย 1 ปัจจัย

การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยมีตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย แนวนโยบายผู้บริหารและลักษณะการบริหารจัดการ (X_1) ลักษณะงานที่รับผิดชอบ (X_2) และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (X_3) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X_4) โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน (X_5) ขวัญกำลังใจในการทำงาน (X_6) ทักษะต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุ (X_7) รายละเอียดการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวแปรปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพ การปฏิบัติงาน	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ทัศนคติต่อการทำงาน (X_7)	.366	.063	.374	5.836**	.000
โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน (X_5)	.226	.061	.225	3.688**	.000
ลักษณะงานที่รับผิดชอบ (X_2)	.211	.069	.204	3.080**	.002
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X_4)	.158	.066	.155	2.390*	.018
ค่าคงที่	.163	.118		1.377	.170

Multiple R = .904, R Square = .818, Adjusted R Square = .815, Std. Error = .281

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าตัวแปรปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการคือ ทัศนคติต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุ (X_7) โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน (X_5) ลักษณะงานที่รับผิดชอบ (X_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนาย (Multiple R) เท่ากับ .904 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .818 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .815 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .281 แสดงว่าปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสามารถร่วมกันทำนาย ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 81.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทัศนคติต่อการทำงานส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุ (X_7) สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใน

การส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 37.40 รองลงมาคือ โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน (X_5) สามารถทำนายได้ร้อยละ 22.50 ลักษณะงานที่รับผิดชอบ (X_2) สามารถทำนายได้ร้อยละ 20.40 และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (X_4) สามารถทำนายได้ร้อยละ 15.50 ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการทำนายได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.163 + 0.366X_7 + 0.226X_5 + 0.211X_2 + 0.158X_4$$

$$Z = 0.374Z_{X7} + 0.225Z_{X5} + 0.204Z_{X2} + 0.155Z_{X4}$$

สมมติฐานที่ 2 หลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ อย่างน้อย 1 ปัจจัย

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยมีตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ฉันทะ มีใจรัก ($Itti_1$) วิริยะ พากเพียรทำ ($Itti_2$) จิตตะ ติดตาม ตรวจสอบ ($Itti_3$) และวิมังสา รอบคอบ แก่ไข ประยุกต์ใช้ ($Itti_4$) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวแปรหลักอิทธิบาท 4 ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ

ตัวแปรหลักอิทธิบาท 4	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
วิมังสา รอบคอบ แก่ไข ประยุกต์ใช้ ($Itti_4$)	.725	.027	.745	27.245**	.000
ฉันทะ มีใจรัก ($Itti_1$)	.103	.031	.107	3.315**	.001
วิริยะ พากเพียรทำ ($Itti_2$)	.091	.029	.095	3.099**	.002
จิตตะ ติดตาม ตรวจสอบ ($Itti_3$)	.071	.028	.074	2.522*	.012
ค่าคงที่	.052	.060		.876	.382

Multiple R = .975, R Square = .951, Adjusted R Square = .951, Std. Error = .145

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าตัวแปรหลักอิทธิบาท 4 ที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการคือ วิมังสา ($Itti_4$) ฉันทะ ($Itti_1$) วิริยะ ($Itti_2$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจิตตะ ($Itti_3$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนาย (Multiple R) เท่ากับ .975 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ .951 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .951 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .145 แสดงว่าหลักอิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 95.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า วิมังสา รอบคอบ แก้ไข ประยุกต์ใช้ (Itti₄) สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 74.50 รองลงมาคือ ฉันทะ มีใจรัก (Itti₁) สามารถทำนายได้ร้อยละ 10.70 วิริยะ พากเพียรทำ (Itti₂) สามารถทำนายได้ร้อยละ 9.50 และจิตตะ ติดตาม ตรวจสอบ (Itti₃) สามารถทำนายได้ร้อยละ 7.40 ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการทำนายได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.052 + 0.725Itti_4 + 0.103Itti_1 + 0.091Itti_2 + 0.071 Itti_3$$

$$Z = 0.745Z_{Itti4} + 0.107Z_{Itti1} + 0.095Z_{Itti2} + 0.074Z_{Itti3}$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความสามารถ 2) ด้านทักษะ (วิชาชีพ) 3) ด้านการบริหารจัดการที่ดี 4) ด้านการนำพุทธบูรณาการไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประสิทธิภาพด้านความรู้ ความสามารถ แสดงให้เห็นว่า การทำงานของบุคลากรมุ่งเน้น ประสิทธิภาพด้านความรู้ ความสามารถเป็นหลักโดยบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ การพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ 4 มิติ สุขภาพ เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และสังคม มีการวางแผน พัฒนา เสริมสร้างสุขภาพและคุณภาพชีวิตอย่างเป็นระบบ การพัฒนาเนื้อหาสาระ สื่อ กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล การวิจัยและพัฒนา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้าสนับสนุน ทั้ง การสืบค้นข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล การบูรณาการความร่วมมือหน่วยงาน ด้านวิชาการ การประสานการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย และการใช้ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระพงษ์ศักดิ์ สนมโน (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พุทธธรรม มาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรมี 5 ด้าน มีจุดเด่นดังนี้ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม 3) ความเข้าใจในระบบองค์กรและระบบงาน 4) การบริการเป็นเลิศ 5) การทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนสรณ์ เกียรติฐิคุณ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจกรุงเทพมหานครผลการวิจัย พบว่า มีการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจกรุงเทพมหานคร คือ “Big.CAMP Model”

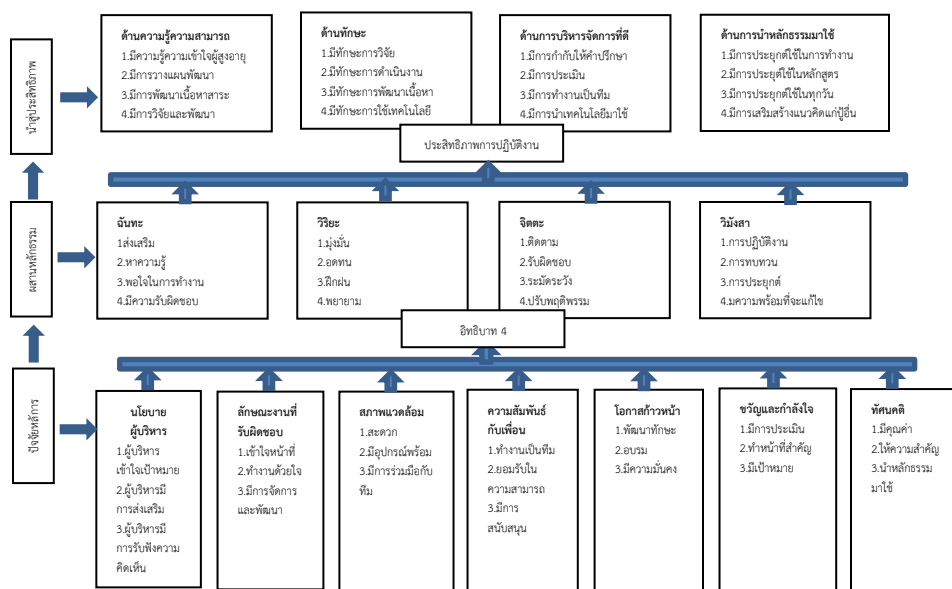
ประกอบด้วย คีล : B = Behavior ชันติ : C = Control เมตตา : A = Action ปิยวาจา : M = Morality และอัตถจริยา : P = Public Mind

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ พบว่า ทักษะคิดต่อการ ทำงาน โอกาสความก้าวหน้าในการทำงาน ลักษณะงานที่รับผิดชอบ และความสัมพันธ์กับเพื่อน ร่วมงานสามารถร่วมกันทำนาย ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 81.50 ปัจจัยการปฏิบัติ ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า หลักอิทธิบาท 4 วิมังสา ฉันทะ วิริยะ และจิตตะ สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 95.10 ทั้งนี้ ทักษะคิดต่อการ ทำงานส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุ ซึ่งมีการตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของ ผู้สูงอายุ การให้ความสำคัญการทำงานสุขภาวะผู้สูงอายุ เชิงป้องกันมากกว่าแก้ไข การนำหลักพุทธ ธรรมมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของคนทุกช่วงวัย ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีคุณค่า เป็นปราชญ์สังคม และรักษาทบทางสังคม การนำหลักพุทธธรรม มาบูรณาการกับงานส่งเสริมสุขภาวะ ผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน (2564) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องพุทธ ธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว ผล การศึกษาพบว่าปัจจัยการปฏิบัติงานตามหลัก 7S ผ่านหลักพละ 4 ได้แก่ 1) ปัญญาพละ (กำลัง ความรู้) 2) วิริยพละ (นำสู่การปฏิบัติ) 3) อนุวัชพละ (เชื้อสัตย์สุจริต) และ 4) สังคหพละ (มีจิตอาสา) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร และรูปแบบพุทธธรรมาภิบาล และ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา ฉัตรช่อฟ้า (2563) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง โมเดลสมการโครงสร้าง ประสิทธิภาพการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัย พบว่า โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิภาพ เป็นแผนภาพที่แสดงการเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรเหตุและตัว แปรผลพร้อมทั้งตัวแปรส่งผ่าน คือปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จที่พัฒนามาจาก “หลักอิทธิบาท 4” (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง โดยมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำ คือมีความเฉลียวฉลาด สามารถในการจูงใจ ใฝ่ คุณธรรมนำพัฒนาและเป็นผู้กล้าตัดสินใจ ที่ใช้การบริหารองค์การอย่างเป็นระบบด้วยการวางแผน ดำเนินการ การตรวจสอบและการพัฒนา พร้อมทั้งมีการเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมกับมีบุคลากรที่มี คุณภาพ ที่ทำให้เกิดประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุเมธ สมานิติ (ทวีกุล) (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง โมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลพุทธบูรณาการการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ซึ่งประกอบด้วย Knowledgeable รอบรู้ Prudent รอบคอบ และ Around รอบข้าง ส่วนที่ 2 3GF = B คือ โมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลพุทธบูรณาการ การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตรมี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ได้แก่ 3G = 3Good ประกอบด้วย 1.1 Good capital ทุนดี 1.2 Good process กระบวนการดี 1.3 Good support สิ่งสนับสนุนดี

องค์ประกอบที่ 2 F = Factors leading to success ปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย รักหน้าที่ มีความเข้าใจ ใส่ใจการทำงาน ไม่ประมาทขาดสติ ดำริความพยายาม องค์ประกอบที่ 3 B = Buddhism Integrated Effective Management of Local Administrative Organizations in Phichit Province ประสิทธิภาพพุทธบูรณาการการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร มี 6 ด้าน ประกอบด้วย บรรลุข้อบัญญัติ จัดเก็บรายได้ เบิกจ่ายพอเพียง ฟังเสียงเครือข่าย แจกจ่ายประโยชน์แก่ส่วนรวม มีส่วนร่วมตามยุทธศาสตร์

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ” โดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย สามารถเขียนเป็นแผนภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร มีปัจจัยพื้นฐานจากปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบูรณาการกับหลักพุทธธรรมอริยบท 4 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

จากการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ที่ถูกต้องตามหลักการและหลักธรรมดังนี้

ด้านความรู้ ความสามารถ ประกอบด้วย รู้เข้าใจ ใช้เทคโนโลยี มีระบบที่เลี้ยงบูรณาการ ผสานความร่วมมือยึดถือทักษะชีวิตผู้สูงอายุ

ด้านทักษะ (วิชาชีพ) ประกอบด้วย วิเคราะห์สถานการณ์ สร้างสรรค์เครื่องมือ ยึดถือ ความสัมพันธ์ มุ่งมั่นศึกษา พัฒนาความรู้

ด้านการบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วย ใช้ทรัพยากรคุ้มค่า มีธรรมาภิบาล ทำงานเป็น ทีม ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี มีการกำกับติดตาม นำสู่เป้าหมาย

ด้านการนำพุทธบูรณาการมาใช้ ประกอบด้วย ขับเคลื่อนการพัฒนา ศึกษากิจกรรม นำมาประยุกต์ใช้ สุขใจในการทำงาน นำพุทธบูรณา มาสร้างสรรค์

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ทั้ง 4 ด้าน เกิดจากปัจจัยพื้นฐานดังนี้

1) ปัจจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพ ประกอบด้วยปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ดังนี้ นโยบายและการบริหาร คือ แนวทางการกำหนดนโยบายของผู้บริหารและลักษณะการบริหารจัดการของผู้บริหารที่ได้กำหนดนโยบายไว้

ลักษณะงานที่รับผิดชอบ คือ ภาระ หน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย

ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน คือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในสถานที่ทำงาน หรือเพื่อนที่ได้รับมอบหมายภาระงานเหมือนกัน

สภาพแวดล้อมการทำงาน คือ ลักษณะสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน ทั้งที่ส่งผลต่อร่างกาย และส่งผลต่อจิตใจ

โอกาสความก้าวหน้า คือ การได้รับโอกาสในการทำงานเพื่อให้ตนเองได้รับการพัฒนา และมีโอกาสที่จะเติบโตในหน้าที่การงาน

ขวัญและกำลังใจ คือ สิ่งกระตุ้นให้เกิดความรักความชอบ ความพึงพอใจในการทำงาน

ทัศนคติต่อการทำงาน คือ แนวความคิดเห็น ความรู้สึก การแสดงออกถึงความชอบ หรือไม่ชอบต่อบุคคล สถานที่

2) หลักพุทธธรรม อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมะที่ใช้ในการทำงาน ใช้แก้ปัญหาและหาหนทางความเจริญก้าวหน้า เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย

ฉันทะ มีใจรัก ได้แก่ การปฏิบัติงานด้วยใจรัก มีความสุข จริงจัง พึงพอใจ ใช้ความรู้ความสามารถไปบูรณาการกับงานผู้สูงอายุที่ดำเนินการอยู่แล้ว มีแนวคิดเชิงกลยุทธ์เน้นรูปแบบที่นำไปปฏิบัติได้จริง ทนต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์

วิริยะ พากเพียรทำ ได้แก่ การปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจเพียร ตั้งใจ แน่วแน่ ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก พัฒนาทักษะเพื่อให้เกิดความชำนาญ เพิ่มพูนประสบการณ์ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานอยู่เสมอ เพื่อให้งานสำเร็จตามที่กำหนดไว้

จิตตะ ติดตาม ตรวจสอบ ได้แก่ การปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่ ใฝ่รู้ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ผลการทำงานอย่างจริงจัง คิดค้นแนวทางการปรับปรุงงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล

วิมังสา รอบคอบ แก้ไข ประยุกต์ ได้แก่ การปฏิบัติงานด้วยความรอบครอบ ไตร่ตรอง ตรวจสอบข้อบกพร่อง ปรับปรุงแก้ไข พัฒนาต่อยอดความรู้ ด้วยกระบวนการดำเนินงานอย่างมีระบบ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับครอบครัว สังคม ชุมชน ภาคราชการ สามารถถ่ายทอดความรู้การตัดกิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ตามสถานการณ์ ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีกำหนดนโยบายในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยการบูรณาการหลักธรรมร่วมกับการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
2. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรจัดโครงการที่ส่งเสริมการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ การพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ 4 มิติ สุขภาพ เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และสังคม
3. กระทรวงศึกษาธิการควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะและศักยภาพบุคลากรโดยการบูรณาการหลักจริยธรรมา 4

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีการพัฒนาเนื้อหาสาระ สื่อ กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล การเสริมสร้างสุขภาวะและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ การวิจัยและพัฒนา เสริมสร้างสุขภาวะและคุณภาพชีวิตในผู้สูงอายุ โดยการใช้นวัตกรรมสารสนเทศต่าง ๆ สนับสนุน
2. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีการบูรณาการความร่วมมือหน่วยงานด้านวิชาการ การประสานการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย พัฒนาการเสริมสร้างสุขภาวะและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยการใช้ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) ในการให้คำปรึกษา แนะนำ การเสริมสร้างสุขภาวะและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
3. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในการทำงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยหลักธรรมในพุทธศาสนาประเด็นด้านอื่น ๆ เช่น พรหมวิหาร 4 เพื่อนำมาบูรณาการในการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร

2. ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในสังกัดอื่น ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ

3. ควรมีการเชื่อมโยงกับองค์กรหรือหน่วยงานที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะหรือประสบการณ์เกี่ยวข้องทุกกระบวนการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). *รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2563*.

กรุงเทพฯ: กองสถิติพยากรณ์.

ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2565. (2565, 31 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 140 ตอนพิเศษ 16 ง. หน้า 21

พระพงษ์ศักดิ์ สนมมโน (เกษวงค์รอด). (2564). *พุทธธรรมภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุเมธ สมานิต (ทวีกุล). (2562). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลพุทธบูรณาการการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิจิตร* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พัฒนสรณ์ เกียรติฐิติคุณ. (2558). *รูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. *วิสัยทัศน์/พันธกิจ*. สืบค้น 25 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.nfe.go.th/onie> 2019.

อภิญา ฉัตรข้อฟ้า. (2563). *โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

